

Asia: VN/36213/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislainsäädännön sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

1 luku Yleiset säännökset

Näkemyksenne luvusta 1

Keski-Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Keski-Pohjanmaan liitto katsoo, että luku 1 muodostaa yhdyskuntarakentamislain toimivan ja selkeän yleisen perustan. Lain tavoitteet: hyvän elinympäristön edistäminen, kestävä kehitys sekä eri väestöryhmien yhdenvertaisuus ovat johdonmukaisia suhteessa rakentamislakiin ja uuteen alueidenkäyttölakiin.

E erityisen myönteistä on, että lakiin on kirjattu sosiaalisen, ekologisen, taloudellisen ja kulttuurisen kestävyuden kokonaisuus. Tämä tukee hyvin maakuntakaavoituksen strategista luonnetta ja antaa kunnille selkänajaa laadullisten tavoitteiden huomioon ottamiseen myös toteutusvaiheessa.

Luku 1 jättää kunnille tarpeellista harkintavalttaa, mikä on perusteltua ottaen huomioon maakuntien ja kuntien erilaiset toimintaympäristöt.

2 luku Viranomaiset

Näkemyksenne luvusta 2

Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että viranomaisjaon selkeys on luvun 2 vahvuus. Kuntien rooli yleisten alueiden suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta vastaavana viranomaisena on yksiselitteinen ja linjassa kunnallisen itsehallinnon kanssa. Maakunnallisesta näkökulmasta on myönteistä, että vastuumuseoiden rooli kulttuuriympäristöasioissa tunnustetaan osana viranomaiskokonaisuutta. Tämä tukee maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen huomioon ottamista myös katu- ja yleisten alueiden toteutuksessa. Luku 2 ei lisää valtion viranomaisten tehtäviä, mikä on perusteltua kokonaisuudistuksen tavoitteet huomioon ottaen.

3 luku Suunnittelu

Näkemyksenne luvusta 3

Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että luku 3 on esityksen keskeisimpiä ja vaikuttavimpia osia. Yleisten alueiden suunnittelulle asetettujen laadullisten vaatimusten täsmentäminen (esteettömyys,

käytettävyys, kunnossapidettävyys, ilmastosopeutuminen, luonnon monimuotoisuus ja kulttuuriympäristö) parantaa merkittävästi suunnittelun laatua ja ennakoivuutta. Vuorovaikutusveloitteen laajentaminen kaikkiin yleisiin alueisiin on kannatettava muutos, joka vahvistaa asukkaiden osallistumismahdollisuuksia erityisesti kaupunki- ja keskusta-alueilla. Samalla valitusoikeuden rajaaminen ohjaa painopistettä suunnitteluvaiheen vuorovaikutukseen, mikä tukee sujuvaa toteutusta. Maakuntakaavoituksen näkökulmasta luku tukee strategisten kaavaratkaisujen konkretisoitumista, mutta edellyttää maakuntaliitoilta aktiivista lausunto- ja ohjausroolia.

4 luku Rakentaminen

Näkemyksenne luvusta 4

Keski-Pohjanmaan liitto katsoo, että luku 4 säilyttää rakentamisvelvollisuuteen liittyvän sääntelyn pääosin nykyisellään, mikä on perusteltua. Kuntien taloudelliset ja resurssierot edellyttävät joustoa yleisten alueiden rakentamisen ajoituksessa. Uusi säännös titorakenteiden lujouden ja vakauden varmistamisesta on kannatettava ja tukee pitkäjänteistä omaisuudenhallintaa. Katu- ja viheralueiden rakentamiselle asetettava määräaika (esim. 10–15 vuotta) ei ole Keski-Pohjanmaan kaltaisessa maakunnassa perusteltu.

Mahdolliset etuna on, että se parantaisi ennakoitavuutta kasvavilla alueilla ja vahvistaisi luottamusta kaavojen toteutumiseen.

Keskeiset haittana on, että se lisäisi merkittävästi kuntien taloudellista painetta, joka voisi johtaa ennenaikaiseen ja epäoptimaaliseen rakentamiseen.

Se heikentäisi pienten ja hitaasti kehittyvien kuntien mahdollisuuksia hallita investointeja.

Esitysluonnoksen ratkaisu olla asettamatta määräaika on kokonaisuutena perusteltu.

Tulisiko katu- ja viheralueiden rakentamiselle asettaa määräaika, esimerkiksi 10 tai 15 vuotta yleisen alueen suunnitelman voimaan tulemisesta? Mitä vaikutuksia, etuja tai haittaa tällä olisi eri osapuolille? Esitysluonnoksessa ei ole asetettu tällaista määräaika.

Ei tulisi asettaa aikarajaa

5 luku Yleisen alueen käyttöön luovuttaminen ja lakkaaminen

Näkemyksenne luvusta 5

Keski-Pohjanmaan liitto katsoo, että luku 5 selkeyttää kadun ja muiden yleisten alueiden käyttöön luovuttamista ja lakkauttamista koskevaa menettelyä. Säännökset ovat teknisesti selkeitä ja tukevat oikeusvarmuutta. Maakunnallisesti merkittävien liikenneverkkojen ja rakenteiden osalta on tärkeää, että menettelyissä varmistetaan riittävä viranomaisyhteistyö, mikä on myös luvussa pääosin huomioitu.

6 luku Kunnossapito

Näkemyksenne luvusta 6

Keski-Pohjanmaan toteaa, että luku 6 tuo merkittävän parannuksen kuntien omaisuudenhallintaan ja riskienhallintaan. Kunnossapitosuunnitelman laatimisvelvollisuus ja taitorakenteita koskeva tiedonhallinta ovat perusteltuja ja tukevat myös liikenneturvallisuutta. Kunnossapitovastuiden tarkennukset ovat pääosin selkeitä. Pienten kuntien näkökulmasta korostuu kuitenkin tarve riittäville siirtymäajoille sekä käytännön ohjeistukselle, jotta velvoitteet ovat hallittavissa. Tulisi myös pohtia pieniin kuntien vähäisten resurssien tukemista kunnossapidon toimenpiteiden toteuttamiseksi.

7 luku Tekniset verkot

Näkemyksenne luvusta 7

Keski-Pohjanmaan liitto katsoo, että uusi lupamenettely teknisten verkkojen sijoittamiselle kunnan yleiselle alueelle on lähtökohtaisesti kannatettava. Se edistää ennakoitavuutta, kaivutöiden yhteensovittamista sekä yleisten alueiden pitkäjänteistä hallintaa. Nykyinen kuntakohtainen käytäntö on osoittautunut kirjavaksi, mikä on aiheuttanut epäselvyyksiä etenkin valtakunnallisille toimijoille. Yhtenäisempi lupamenettely parantaa toimintaympäristöä pitkällä aikavälillä.

Siirtymävaiheessa on kuitenkin tärkeää varmistaa, ettei lupamenettely muodostu tarpeettomaksi hallinnolliseksi rasitteeksi erityisesti pienissä kunnissa.

Esitysluonnoksen luvussa 7 ehdotetaan säädettäväksi uusi lupamenettely teknisten verkkojen sijoittamiseen kunnan yleiselle alueelle. Tulisiko siirtyä uuteen lupamenettelyyn vai tulisiko teknisten verkkojen sijoittamisesta pysyä nykyisessä kuntakohtaisessa toimintatavassa? Lisätietoa vaihtoehdoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

Tulisi siirtyä sijoittamislupaan

8 luku Työ kadulla ja muulla yleisellä alueella

Näkemyksenne luvusta 8

Keski-Pohjanmaan liitto näkemys on, että ehdotus ilmoitusmenettelyn ja lupamenettelyn rinnakkaisuudesta on perusteltu. Pienet ja vähävaikutteiset työt voidaan edelleen hoitaa kevyellä menettelyllä, kun taas laajemmat ja vaikutuksiltaan merkittävät hankkeet edellyttävät lupaa.

Esitysluonnoksen luvussa 8 ehdotetaan säädettäväksi nykyisen ilmoitusmenettelyn rinnalle uusi lupamenettely kunnan yleisillä alueilla tapahtuville töille. Lisäksi ehdotetaan annettavaksi kunnalle oikeus laatia yleisiä alueita koskevat käyttömääräykset, oikeus siirtää työn aloitusajankohtaa ja oikeus kieltää työ. Mitä ajatuksia ehdotus herättää? Lisätietoa vaihtoehdoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että kunnalle ehdotettu oikeus laatia käyttömääräykset, siirtää työn aloitusajankohtaa tai kieltää työ on tarpeellinen yleisten alueiden käytön yhteensovittamiseksi. Oikeuksien käyttö edellyttää kuitenkin selkeitä kriteerejä ja hyvää viestintää toimijoiden kanssa.

9 luku Hulevedet

Näkemyksenne luvusta 9

Keski-Pohjanmaan liitto näkemys on, että hulevesisäätelyn säilyttäminen pääosin ennallaan on realistinen ratkaisu. Uusi yleispiirteinen hulevesien hallintasuunnitelma tukee alueellista kokonaisajattelua ja ilmastonmuutokseen sopeutumista. Maakunnallisesti on tärkeää, että

hulevesien hallinnassa huomioidaan valuma-aluekokonaisuudet ja vesistöjen tila, mikä edellyttää kuntien välistä yhteistyötä.

10 luku Maksut

Näkemyksenne luvusta 10

Keski-Pohjanmaan liitto katsoo, että maksusäätely on pääosin selkeää ja vastaa nykyisiä käytäntöjä. Erityisesti hulevesimaksuja koskevassa sääntelyssä on tärkeää huolehtia maksujen kohtuullisuudesta ja läpinäkyvyydestä, jotta maksujen hyväksyttävyyttä säilyy.

11 luku Pakkokeinot ja seuraamukset

Näkemyksenne luvusta 11

Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että luku 11 antaa kunnille tarpeelliset, mutta suhteelliset keinot puuttua laiminlyönnteihin. Seuraamusjärjestelmä on pääosin tasapainoinen ja oikeasuhtainen. Hallinnollisten seuraamusten ensisijaisuus verrattuna rikosoikeudellisiin keinoihin on kannatettava ratkaisu.

12 luku Erinäisiä säännöksiä

Näkemyksenne luvusta 12

Keski-Pohjanmaan liitto katsoo, että luku 12 sisältää tarpeellisia täydentäviä säännöksiä eikä herätä erityisiä huomioita. Säännökset tukevat lain kokonaisrakennetta ja soveltamista.

13 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Näkemyksenne luvusta 13

Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että siirtymäsäännökset ovat pääosin riittäviä. Erityisesti kunnossapitosuunnitelmaa ja tiedonhallintaa koskevien velvoitteiden osalta on tärkeää, että siirtymäajat mahdollistavat hallitun käyttöönoton myös pienissä kunnissa.

Vaikutusten arviointi

A. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on arvioitu alustavasti yhdyskuntarakentamislain vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnin parantamiseksi on tärkeää saada palautetta siitä, miltä osin arvioinnissa on täydennystarpeita.

Millaisena pidätte luonnoksessa esitettyä vaikutusten arviointia kokonaisuutena?

Pääosin onnistuneena

B. Onko jossain vaikutusten arvioinnin osassa erityistä täydentämisen tarvetta?

Kyllä, tarkenna, mitä osaa tai osia vaikutusten arvioinnista tulisi täydentää tai mitä aihetta koskeva puuttuva arviointi lisätä. [Erityisesti pienten kuntien hallinnollisten ja taloudellisten vaikutusten arviointia voisi vielä syventää, samoin hulevesimaksujen kohtuullisuuteen liittyviä vaikutuksia asukkaille.]

C. Mihin itse näette yhdyskuntarakentamislain keskeisimpien vaikutusten kohdistuvan? Miten kuvailisitte keskeisimpiä vaikutuksia?

Keski-Pohjanmaan liitto katsoo, että keskeisimmät vaikutukset kohdistuvat kuntien yleisten alueiden suunnittelukulttuurin muutokseen. Vaikutukset kohdistuvat myös esteettömyyden ja ilmastokestävyys vahvistumiseen. Kunnossapito ja omaisuudenhallinta parantuvat pitkällä aikavälillä.

Muita näkemyksiä koko luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Vapaa sana.

Keski-Pohjanmaan liitto katsoo, että luonnos yhdyskuntarakentamislainsiksi on kokonaisuutena onnistunut ja hallittu uudistus. Se parantaa rakennetun ympäristön laatua ja yhdenvertaisuutta sekä tukee maakunnallisten tavoitteiden ja paikallisen toteutuksen välistä yhteyttä. On tärkeää, että lain toimeenpanoa tuetaan selkeällä ohjeistuksella ja hyvillä käytännöillä, jotta tavoitteet toteutuvat tasapuolisesti koko maassa.

Kaiponen Jyrki
Keski-Pohjanmaan liitto

Kiviniemi Reijo
Keski-Pohjanmaan liitto